

LİDERLİK ÖZELLİKLERİNİN ÖZGÜVEN DÜZEYLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: MARMARA ÜNİVERSİTESİ SPOR YÖNETİCİLİĞİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA (*)

Gülay Yasemin ALDEMİR (**)

Ayhan BAYRAM (***)

Öz

Liderlik; isteklilik, inanç bağlılık, gönüllülük gibi durumları içeren bir süreçtir. Bu süreçte pek çok gücün bütünleşmesi ve bu bütünleşmeden doğan zorunlulukları istekliliğe, inanca, bağlılığa ve gönüllülüğe dönüştüren bir etki söz konusudur. Öz güven kişinin bedeni ve davranışlarıyla kendi dünyası üzerinde denetim ve egemenlik kurduğunu bilmesi sürecidir. Bu araştırmayla spor yöneticiliği öğrencilerinin liderlik özelliklerinin özgüvene etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada yüz yüze anket ve kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak 184 anket analize tabii tutulmuştur. Araştırma t ve ANOVA testlerinin yanı sıra korelasyon ve regresyon analizleri de uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre spor yöneticiliği öğrencilerinin liderlik özelliklerinin özgüven özelliklerine anlamlı ve pozitif bir etkisinin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dış Öz-güven, İç Öz-güven, Lider, Vizyon.

The Effect of Leadership Characteristics on Levels of Self-Confidence: A Research on Students at Marmara University of Sport Management

Abstract

Leadership; is the time period of willingness, faithfulness, volunteering. In this process, the integration of many powers and the effects of this integration are transformed into willingness, loyalty, commitment and volunteerism. Self-confidence is the period of that the person who knows that he/she can control and dominate ones own world physically and personal behaviors. This research, aims to determine the effect of leadership

*) Bu çalışma 24-27 Haziran 2015 tarihleri arasında Malmö/İsveç'te düzenlenen XX. European College of Sport Science Sustainable Sport Kongresinde poster bildiri olarak sunulmuştur.

**) Dr., Marmara Üniversitesi, Spor Yöneticiliği (e-posta: yaseminaldemir@marmara.edu.tr). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6760-6742>

***) Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Ulaştırma ve Lojistik (e-posta: ayhan_bayram1987@hotmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0640-8106>

characteristics on sports administrators' self-confidence. In the survey, sampling method was used and a data of 184 questionnaires were analyzed using face-to-face questionnaires. In addition to the research t and ANOVA tests, correlation and regression analyzes were also applied. According to the results of the research, it was determined that leadership qualifications have a meaningful and positive effect on sports administration students the self-confidence characteristics.

Keywords: *External Self-Cofidence, Internal Self-Cofidence, Leader, Vision*

1. Giriş

Yönetim kavramıyla birlikte akla gelen kavramlardan ilki yönetici diğeri ise liderdir. Yönetim konusu ile ilgili mevcut yazında sıklıkla kullanılan bu kavramlar bazen eş anlamlı olarak bazen de farklı anlamlarda kullanılmaktadır. İşlevsel olarak birbiriyle yakın ilişki içerisinde olan bu kavramlar yüklenmiş oldukları anlamlar açısından farklılık göstermektedir. Bu nedenle her yönetici lider midir sorusuna cevap vermek oldukça güçtür. Lider yönetici olabilir ama her yönetici için lider denilememektedir. Bu açıdan lideri organizasyona atamayla gelen üst konumdaki yöneticilerle eş anlamda görmemek gerekir. Üst yöneticiler atama ile yönetime gelirken, gerçek liderlik ise organizasyon üyelerince seçilen kişiye verilen niteliklerdir. Yönetici, zor olmakla birlikte ancak bazı şartları yerine getirebilirse üstlük imajından liderlik imajına geçiş yapabilir (Kurtuldu, 2007). Lider, işlerin sürdürülebilmesini astların beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayarak sağlamaktadır. Lider performansı iyi olanlar için daha fazla ücret, itibar ve yükselme gibi bazı ihtiyaçları karşılar. Düşük performanslı çalışanları ise cezalandırır (Bass, 1990). Liderlerin sahip olabileceği ödül, ceza vb. yaptırım güçleri daha etkin olmalarını da sağlamaktadır.

Diğeri taraftan özgüven kavramı ise bireyin kendi yeteneklerinin yapabileceklerinin ve yapamayacaklarının farkında olmasını gerektirir. Bireyin özgüveni o güne dek geçirdiği yaşantılardan ve etrafındaki kişilerle olan ilişkilerinden etkilenmektedir. Sağlıklı bir özgüven liderin amaçlarına ulaşabilmesi için katlanması gereken güçlüklerle baş edebilmesi için gereklidir. Liderler vizyonlarını gerçekleştirmek ve hedeflerine ulaşmak için alışılmış yöntemlerin dışına çıksalar bile ne yapmaları gerektiğini bilirler. Liderin özgüveni peşinden gelenlerin gelişmelerini pekiştirir. Ekiplerini içtenlikle takdir etmenin ve övmenin yanı sıra eleştirilerde de bulunurlar; onların gerçek kapasitelerinin ortaya çıkmasını sağlarlar. Kendilerine güven duyan liderler başkalarının başarılarından asla korkmazlar ve başkalarının başarılarını takdir etmekte gecikmezler; içten davranırlar (Kurtuldu, 2007). Ayrıca çalışanların daha başarılı olmaları için onları yönlendirmenin yanı sıra gelişimleri konusunda da yardımcı olur.

Sporda başarılı olabilmek için sadece iyi sporculara sahip olmak yeterli değildir. Yeteneğe sahip, iyi sporcuları yönlendirecek, sahip oldukları özellikleri ortaya çıkarmalarına yardımcı olacak liderlere ihtiyaç duyulmaktadır. Spor yöneticilerinin liderlik vasfına sahip olmaları gerektiği ortaya çıkmaktadır. Liderliğin belirlenen hedeflere doğru bireyleri etkileme süreci olduğu kabul edilirse bu etkileme süreci liderle sporcular arasında

kurulan iletişim ve sporcunun özgüveniyle gerçekleştirilebilir. Özgüveni olan sporcuların başarabilme inancı da fazla olacaktır (Toklu, 2010). Ayrıca spor yaparken gelişim sağlayabilmek için her antrenörün sporcu tarafından kabul edilen bir şekilde davranması gerekmektedir (Khalaj, Khabiri ve Sajjadi, 2011). Bu çalışma ile spor yöneticiliği bölümü öğrencilerine daha iyi bir eğitim-öğretim ortamı yaratılarak verimliliğin artırılabilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca araştırmanın, öğrencilerin liderlik özellikleri ile, özgüven düzeylerine etkisi ve aralarındaki ilişki düzeyini ortaya çıkararak bu konuda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Teorik Arka Plan

Bu bölümde liderlik özellikleri ve özgüven kavramsal olarak ele alınmıştır.

Liderlik Özellikleri

Lider grupta yer alan bireyler tarafından hissedilen, ancak netleşmemiş ortak düşünce ve arzuları, benimsenir bir amaç biçiminde ortaya koyan ve grupta yer alan bireylerin gizil güçlerini bu amaç etrafında harekete geçiren bireylerdir (Celep, 1996). Lider mevcut işleyişi sorgulayarak ortak bir vizyon sunar, astların eyleme geçmesini sağlayarak, astlardan istediklerini kendi davranışlarında model olarak uygular ve duygulara hitap ederek astlarda içsel isteklilik uyandırır. Liderlik, inanç, bağlılık, isteklilik, gönüllülük gibi durumları içeren bir süreçtir. Bu süreçte pek çok gücün bütünleşmesi ve bu bütünleşmeden doğan zorunlulukların oluşması söz konusudur (Yılmaz, 2007). Liderlik genellikle, izleyenlerin algıları, etkileşim modeli, liderlik davranışları, rol ilişkileri, izleyenler üzerindeki etki, bireysel özellikler, örgütsel kültür ve görev - amaçların etkisi açısından tanımlanmıştır (Buluç, 2009). Liderlik farklı bakış açılarından, farklı şekillerde analiz edilerek tanımlanabilen bir kavramdır. Liderlik, yönetim biliminin bir konusu ve iş yaşamıyla ilgili olduğu kadar, sosyolojik, psikolojik, felsefi ve politik açılardan da ele alınarak değerlendirilebilen bir kavramdır (Şişman, 2002).

Liderlik, günümüzde sıklıkla kullanılan kavramlardan bir tanesidir. Bu kavramın tam olarak anlaşılabilmesi için ise öncelikle iki noktanın önemle belirtilmesi gerekmektedir. Bunlardan ilki; insanlar yapıları gereğince yönetme ya da yönetilmeye ihtiyaç duymaktadırlar. İkinci nokta ise; ast-üst ilişkisinin olduğu formel örgütlerden, informal yapıya sahip aile gruplarına kadar devam eden bu süreçte etkileyen-etkilenen ya da lider-izleyen ilişkisinin varlığıdır (Yurdakul, 2007). Liderlik, liderin yapmış olduğu işlerle ilgili bir süreçtir. Lider ise, çalışanları kurumun amaç ve hedefleri doğrultusunda yönlendiren ve etkileyen kişidir. Liderlik temel olarak, bir kişinin başkalarını etkileyebilmesi sürecidir. Bu süreç liderin kullandığı güç ve diğer kaynaklar ile yakından ilgilidir (Tengilimoğlu, 2005). Liderlik sıradanlığı, koşullara teslimiyeti, pes etmeyi, sinmeyi, işi oluruna bırakmayı, inanmadığı şeylere inanmış gibi görünmeyi, sinsi davranmayı, sahte, içi boş nutuklar atmayı ve kandırmacılığı kabul etmez. Liderlik, tüm koşullarda yenilikçi, girişimci, uzlaşıcı, dengeleyici; inatçı, gerektiğinde uzlaşmaz, kendine aklıyla, başkalarına kalbiyle önderlik eden, öngörü sahibi, özgün bir kişilik ve kimliği içerir. Lider ise bu özelliklerinin

yanı sıra başlattığı bir işe başkalarını ikna edip inandıran, sahip olduklarını paylaşan ve paylaştıran, yarattığı cazibe ve vizyon ile insanın özgürleşmesine ve kendisi olmasına katkıda bulunan farklı nitelikteki bir kişidir. (Cengiz, Aytan ve Abakay, 2012). Chelladurai ve Saleh (1980) Liderlik özellikleri beş alt boyut altında ele alınmıştır. Bu alt boyutlar, demokratik davranış, eğitim ve öğretim, otoriter davranış, pozitif geri bildirim ve sosyal destektir.

Demokratik davranış grup içerisinde tüm karar ve faaliyetleri üyelerle tartışma ortamı oluşturur ve üyelerin kendi çalışma eşlerini seçebilmesine izin vermektedir. Bu davranış, gruplarda arkadaşça, grup merkezli ve kabul edilebilir oranda verilen işle meşgul olma eğilimi göstermektedir. Ancak demokratik davranışların olduğu gruplar daha az üretken olmasına karşın liderin yokluğundan pek etkilenmemektedir (Arkonaç 1993).

Eğitim ve öğretim davranışı, teknik eğitimle performansı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Tüm grup üyelerinin performans faaliyetlerine etkide bulunmaktadır. Bireye uygun stil belirlenerek bireysel olarak güçlü, zayıf yönleri anlama ve becerileri geliştirme üzerinde durmaktadır (Dehnavi, Ismaili ve Poursoltani, 2013).

Otoriter davranışta çalışanlarla güçlü ilişkiler yoktur. Lider genellikle belirlediği bir üye vasıtasıyla diğer üyelerle ilişki kurar ve grup içi ilişkileri ayarlar. Oluşan ilişkilerin merkezinde ise her zaman lider vardır. Liderin kısa bir süreliğine dahi olsa gruptan ayrılması bu tür liderin izleyicilerinde çöküntü oluşturabilir (Karaküçük, 1997).

Pozitif geribildirim, bir sporcuyla güçlendiren, iyi performansı tanıyan ve ödüllendiren davranışları kapsar (Moen, Hoigaard ve Petesr, 2014). Aynı zamanda ödüllendirme olarak da ifade edilmektedir. Yöneticiler çalışanlara önem vermekte, çabalarını ve katılımlarını övmektedir (Dehnavi, Ismaili ve Poursoltani, 2013). Bu davranış üyeler arasında eşitlik hissi yaratmaktadır (Khalaj, Khabiri ve Sajjadi, 2011).

Sosyal destek ile oyuncuların karşılıklı olarak bireysel ihtiyaçlarını karşılamayı, onlarla dostça ilişki kurmayı, sorunları ve takım üyeleri arasındaki zorlukları çözmek hedeflenmektedir (Dehnavi, Ismaili ve Poursoltani, 2013). Sosyal destek çaba adımını daha zevkli hale getirir ve her türlü sorun karşısında daha rahat hareket edebilmeyi sağlamaktadır (Khalaj, Khabiri ve Sajjadi, 2011).

Özgüven Kavramı

Özgüven insanın doğumundan itibaren gelişen aile, okul ve iş yaşamı süresince yaşanan olaylardan etkilenen yaşamın her evresinde duyulan bir ihtiyaçtır. Çeşitli tanımları olmakla birlikte sözlük anlamı kişinin kendine duyduğu güvendir. Kısaca kişinin gerçekleştirmek istediği faaliyetlerde kendine duyduğu güven ve inanç olarak da tanımlanabilir (www.tdk.gov.tr, 07.01.2017). Özgüven, kişiye harekete geçebilme yetisi sağlarken diğer taraftan da harekete geçmeme yetisi sağlamaktadır. Özgüven bazen konuşabilmenin bazen de sessizliğin ne zaman daha iyi bir seçim olacağını bilmeyi gerektirir (Kelsey, 2014). Doğuştan gelen bir özellik değildir, doğumdan itibaren gelişim göstererek, aile ve

aile dışındaki çevrede geçirilen yaşantılarla şekillenen bir yapıdır. Özgüven değişmeyen, durağan bir yapıda değildir. İnsanların farklı zamanlarda kendilerine olan güvenleri farklılık gösterebilmektedir. Kişinin bedeni ve davranışlarıyla dünyası üzerinde denetim ve egemenlik kurduğunun farkına varmasıdır. Bu egemenlik ruhunun varlığı ya da yokluğu, kişinin dış dünyasıyla olan ilişkisinde belirleyici rol oynayan önemli etkenlerden biridir (Göknar, 2014).

Özgüven iç ve dış özgüven olmak üzere iki şekilde ele alınmıştır. İç özgüven bizim iyi olduğumuz hissini ve inancını barındıran bir yapıdayken, dış özgüven bizim emin olduğumuzu dış dünyaya görünüm ve davranış olarak gösteren bir yapıya sahiptir. İç özgüven düzeyi yüksek olan bireyler olumlu düşünerek hayata iyi yönden bakmakta ve birçok sorunun çözümünün olduğu inancını taşımaktadırlar. Olabilecek olumsuz sonuçları da düşünerek zamanlarının ve enerjilerinin boşa gideceği konularda dikkatli davranırlar. Büyümenin ve gelişmenin heyecanından hoşlandıkları için değişimin kaçınılmaz olduğunu kabul ederek bundan mutlu olurlar. Dış öz güven düzeyi yüksek olan bireyler ise iletişime açık bir yapıya sahiptirler. Başkalarını dikkatli ve sakince dinlemekte başarılıdırlar. Her yaştan ve her kültürden insanla anlaşabilirler. Sözsüz iletişimin öneminin farkında olduklarından, başkalarının beden dilini çok fazla önemserler. Topluluk önünde konuşmaktan kaygı duymazlar (Lindenfield, 2011). Özgüven, kişinin etrafındaki insanlarca kabulü ve takdiri sonucu ortaya çıkmaktadır. Çocuk için çevresindeki en önemli kişiler anne ve babası olduğu için, aile tarafından sergilenen olumlu, kabul edici ve destekleyici tutumlar özgüvenin gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Yüksek özgüvenli çocukların özgüven düzeyi düşük çocuklara göre çok daha iddialı, bağımsız ve yaratıcı olduğu belirlenmiştir (Pervin ve John, 2001). Özgüven bireyin gelecekte karşılaşılabileceği sorunlara karşı çözüm üretebilme noktasında hangi oranda başarılı olabileceği konusunda hakkındaki yargısı ve inancıdır (Harman ve Çelikler, 2001).

Hipotezlerin Geliştirilmesi

Araştırmada 3 tane ana hipotez, 15 tane de alt hipotez kurulmuştur. Araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H₁: Demografik değişkenler ile liderlik özellikleri ve özgüven değişkenleri arasında fark vardır.

H_{1a}: Cinsiyet değişkeni ile demokratik davranış, eğitim ve öğretim, otoriter davranış, pozitif geri bildirim, sosyal destek, iç özgüven ve dış özgüven değişkenleri arasında fark vardır (Ret).

H_{1b}: Yaş durumu değişkeni ile demokratik davranış, eğitim ve öğretim, otoriter davranış, pozitif geri bildirim, sosyal destek, iç özgüven ve dış özgüven değişkenleri arasında fark vardır (Ret).

H_{1c}: Medeni durum değişkeni ile demokratik davranış, eğitim ve öğretim, otoriter davranış, pozitif geri bildirim, sosyal destek, iç özgüven ve dış özgüven değişkenleri arasında fark vardır (Ret).

H_{1c}: Sınıf durumu değişkeni ile eğitim ve öğretim, otoriter davranış, pozitif geri bildirim, sosyal destek, iç özgüven ve dış özgüven değişkenleri arasında fark vardır (Ret).

H_{1ç}: Sınıf durumu değişkeni ile demokratik davranış değişkeni arasında fark vardır (Kabul).

H₂: Liderlik özellikleri ile özgüven arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H_{2a}: Demokratik davranış ile dış özgüven ve iç özgüven arasında anlamlı bir ilişki vardır (Kabul).

H_{2b}: Sosyal destek ile dış özgüven ve iç özgüven arasında anlamlı bir ilişki vardır (Kabul).

H_{2c}: Pozitif geri bildirim ile dış özgüven ve iç özgüven arasında anlamlı bir ilişki vardır (Kabul).

H_{2ç}: Eğitim ve öğretim ile dış özgüven ve iç özgüven arasında anlamlı bir ilişki vardır (Kabul).

H_{2d}: Otoriter davranış ile dış özgüven ve iç özgüven arasında anlamlı bir ilişki vardır (Ret).

H₃: Liderlik özellikleri değişkeni özgüven değişkenine anlamlı bir şekilde etki etmektedir.

H_{3a}: Demokratik davranış değişkeni dış özgüven ve iç özgüven değişkenlerine anlamlı bir şekilde etki etmektedir (Kabul).

H_{3b}: Eğitim ve öğretim değişkeni dış özgüven ve iç özgüven değişkenlerine anlamlı bir şekilde etki etmektedir (Kabul).

H_{3c}: Otoriter davranış değişkeni dış özgüven ve iç özgüven değişkenlerine anlamlı bir şekilde etki etmektedir (Ret).

H_{3ç}: Sosyal destek değişkeni dış özgüven ve iç özgüven değişkenlerine anlamlı bir şekilde etki etmektedir (Kabul).

H_{3d}: Pozitif geri bildirim değişkeni dış özgüven ve iç özgüven değişkenlerine anlamlı bir şekilde etki etmektedir (Kabul).

3. Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde, liderlik özelliklerinin özgüvene etkisinin incelenmesine ilişkin anketin Marmara üniversitesi spor bilimleri fakültesi spor yöneticiliği bölümü öğrencilerine uygulanmasıyla elde edilen verilerin istatistikî yöntemler aracılığıyla açıklanması amaçlanmaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin liderlik özellikleri ve özgüvene ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi; liderlik özelliklerinin özgüvene etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Çalışmada yüz yüze anket yöntemiyle veriler toplanmıştır. Anket formunun ilk bölümünde, öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin olarak yaş, cinsiyet, medeni durum ve sınıf durumlarına ilişkin sorular sorulmuştur. İkinci ve üçüncü bölümlerde ise, liderlik

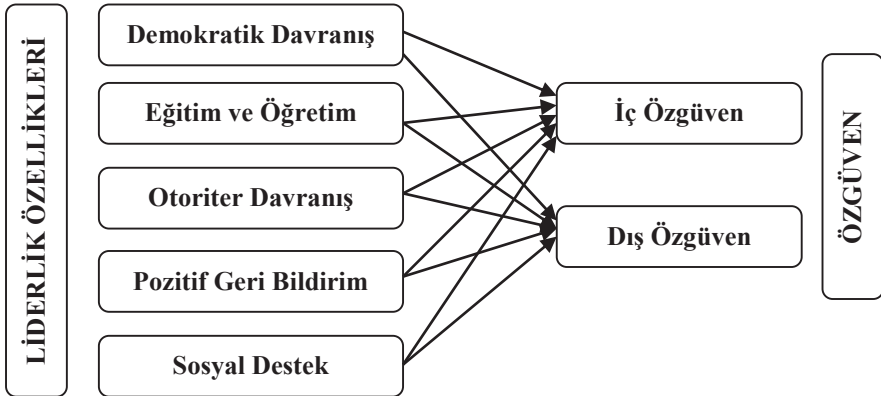
özellikleri ve özgüveni ölçmeye yönelik toplam 73 adet ifade bulunmaktadır. Katılımcılardan, ifadelere uygun cevap vermeleri istenmiştir.

Liderlik özelliklerini ölçmek için Chelladurai ve Saleh tarafından 1980 yılında geliştirilen liderlik ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek Toros ve Tiryaki tarafından 2011 yılında Türkçeye çevrilerek geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek demokratik davranış (8 madde), eğitim ve öğretim (15 madde), otoriter davranış (3 madde), pozitif geri bildirim (6 madde) ve sosyal destek (8 madde) olmak üzere beş alt boyut ve 40 maddeden oluşmaktadır.

Özgüveni ölçmek için Coopersmith tarafından 1967 yılında geliştirilen özgüven ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçeği Akın 2007 yılında Türkçeye uyarlayarak, geliştirmiş, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını yapmıştır. Ölçek iç özgüven (17 madde) ve dış özgüven (16 madde) olmak üzere iki alt boyut ve 33 maddeden oluşmaktadır.

Araştırmanın evrenini, Marmara Üniversitesi spor bilimleri fakültesi spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Altunışık vd., 2012). Araştırmanın yapıldığı dönemde spor yöneticiliği bölümüne 350 öğrenci kayıtlıdır. Yapılan hesaplamalara göre 350 öğrencinin evreni yansıtabilmesi için 183 öğrenciye erişilmesi gerekir ve bu çalışma da 184 öğrenciye erişilmiştir. Araştırma demografik etkenlerle ölçekte yer alan değişkenler arasında fark olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak bağımsız örneklem t ve Anova testleri uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Ölçeği oluşturan bağımsız değişkenin (liderlik özellikleri) bağımlı değişkene (özgüven) etkisini belirleyebilmek için regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular % 95 güven aralığında ve ,05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır.

Araştırma modeli Şekil 1’de gösterilmiştir. Araştırma modelinde liderlik özelliklerinin unsurlarına ve özgüvenin unsurlarına yer verilerek, liderlik özelliklerinin özgüvenin düzeylerine etkisi ve aralarındaki ilişki saptanmaya çalışılmaktadır.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Araştırma modelinde (Şekil 1) liderlik özelliklerinin alt boyutları demokratik davranış, eğitim ve öğretim, otoriter davranış, pozitif geri bildirim, sosyal destek ile özgüvenin alt boyutları olan iç özgüven ve dış özgüvene etkisi incelenmiştir.

4. Bulgular

Soruların güvenilirliği Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ile ölçümlenmiştir. Liderlik özellikleri için Cronbach's Alpha değeri ,939, özgüven özellikleri için ,962 ve liderlik ve özgüven özellikleri ölçeklerinin genel Cronbach's Alpha değeri ,970 olarak bulunmuştur. Bu değerlere göre ölçek yüksek derecede güvenilir (Kayış, 2010).

Araştırma hipotezleri test edilirken, liderlik özelliklerinin alt boyutlarının özgüven özelliklerine etkisi incelenmiştir. Çalışmada kullanılan ölçeklerin daha önce geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapıldığı için ölçeğin mevcut halinde yer alan alt boyutlara göre analizler yapılmıştır.

Demografik Özelliklere Yönelik Bulgular

Örneklem grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Örneklem Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

CİNSİYET	FREKANS	%	MOD	ST. SAPMA
Kadın	75	40,8	1	,493
Erkek	109	59,2		
YAŞ				
18-22 Yaş Arası	101	54,9	1	,690
23-27 Yaş Arası	62	33,7		
28-32 Yaş Arası	21	11,4		
MEDENİ DURUM				
Bekar	174	94,6	1	,227
Evli	10	5,4		
SINIF				
I.Sınıf	28	15,2		
II. Sınıf	20	10,9	3	1,342
III. Sınıf	49	26,6		
IV. Sınıf	45	24,5		
Diğer (V. sınıf ve üzeri)	42	22,8		

Tablo 1’deki bilgilerde örneklem grubunun büyük bir kısmının erkek (% 59,2), 18-22 yaş aralığında (% 54,9), medeni durumlarının bekar (% 94,6), sınıf durumlarının III. sınıf (% 26,6) olduğu görülmektedir.

Farklılık Analizleri

Bağımsız örneklem t testiyle liderlik özellikleri ve özgüveni incelemeye yönelik sorulardan oluşan demokratik davranış, eğitim ve öğretim, otoriter davranış, pozitif geri bildirim, sosyal destek, iç özgüven ve dış özgüven değişkenleri ile örneklem grubunun cinsiyetleriyle karşılaştırılarak anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Cinsiyet değişkeni ile demokratik davranış ($p=,911>,05$), eğitim ve öğretim ($p=,317>,05$), otoriter davranış ($p=,220>,05$), pozitif geri bildirim ($p=,151>,05$), sosyal destek ($p=,660>,05$), iç özgüven ($p=,211>,05$), ve dış özgüven ($p=,342>,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Anlamlı bir farklılık bulunamamasının kadın katılımcı sayısının az olması, algı düzeylerinde farklılık olmaması, vb. nedenlerden dolayı olduğu düşünülmektedir. Toklu (2010) antrenörler üzerinde yaptığı çalışmada araştırma sonuçlarımızla aynı sonuçlara ulaşmıştır.

ANOVA testiyle liderlik özellikleri ve özgüveni incelemeye yönelik sorulardan oluşan demokratik davranış, eğitim ve öğretim, otoriter davranış, pozitif geri bildirim, sosyal destek, iç özgüven ve dış özgüven değişkenleri ile örneklem grubunun yaşlarıyla karşılaştırılarak anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Yaş durumu değişkeni ile demokratik davranış ($p=,789>,05$), eğitim ve öğretim ($p=,117>,05$), otoriter davranış ($p=,675>,05$), pozitif geri bildirim ($p=,850>,05$), sosyal destek ($p=,699>,05$), iç özgüven ($p=,496>,05$), ve dış özgüven ($p=,652>,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Anlamlı bir farklılık bulunamamasının yaş gruplarının yakın olması, algı düzeylerinde farklılık olmaması, vb. nedenlerden dolayı olduğu düşünülmektedir. Toklu (2010) antrenörler üzerinde yaptığı çalışmada araştırma sonuçlarımızla aynı sonuçlara ulaşmıştır.

T testiyle liderlik özellikleri ve özgüveni incelemeye yönelik sorulardan oluşan demokratik davranış, eğitim ve öğretim, otoriter davranış, pozitif geri bildirim, sosyal destek, iç özgüven ve dış özgüven değişkenleri ile örneklem grubunun medeni durumlarıyla karşılaştırılarak anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Medeni durum değişkeni ile demokratik davranış ($p=,956>,05$), eğitim ve öğretim ($p=,317>,05$), otoriter davranış ($p=,675>,05$), pozitif geri bildirim ($p=,984>,05$), sosyal destek ($p=,105>,05$), iç özgüven ($p=,213>,05$), ve dış özgüven ($p=,141>,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Anlamlı bir farklılık bulunamamasının evli katılımcı sayısının az olması, algı düzeylerinde farklılık olmaması, vb. nedenlerden dolayı olduğu düşünülmektedir.

ANOVA testiyle liderlik özellikleri ve özgüveni incelemeye yönelik sorulardan oluşan demokratik davranış, eğitim ve öğretim, otoriter davranış, pozitif geri bildirim, sosyal destek, iç özgüven ve dış özgüven değişkenleri ile örneklem grubunun sınıf durumlarıyla karşılaştırılarak anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Sınıf durumu değişkeni ile eğitim ve öğretim ($p=,067>,05$), otoriter davranış ($p=,264>,05$), pozitif geri bildirim ($p=,090>,05$), sosyal destek ($p=,175>,05$), iç özgüven ($p=,227>,05$), ve dış özgüven

($p=,174>,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sınıf durumu ile demokratik davranış değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiş ve anlamlı farklılıkları gösteren ANOVA testine ilişkin sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Durumu ile Demokratik Davranış Değişkenine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Varyansın Kay.	Kareler Top.	N	Kareler Ort.	F	P	Anl. Fark
Demokratik Davranış	Gruplararası	5,002	4	1,251	2,474	,046	1-2, 1-3, 1-4, 1-5,
	Gruplariçi	90,478	179	,505			
	Toplam	95,480	183				

Tablo 2’de verilen analiz sonuçları, sınıf durumu ile demokratik davranış ($p=,046<,05$) değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Sınıf durumu grupları arasındaki farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu belirleyebilmek için LSD testi yapılmıştır. LSD testine ait sonuçlar aşağıdaki Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Durumu ile Demokratik Davranış Değişkenine İlişkin LSD Testi Sonuçları

	Sınıf Durumu	Farkların Ort.	St. Hata	P
Demokratik Davranış	I. Sınıf	,515	,208	,014
	II. Sınıf			
	I. Sınıf	,448	,168	,009
	III. Sınıf			
	I. Sınıf	,470	,171	,007
	IV. Sınıf			
I.Sınıf Diğer (V. Sınıf ve Üzeri)	,390	,173	,026	

Tablo 3’de görüldüğü gibi, I. Sınıf ile II. Sınıf ($p=,014<,05$), I. Sınıf ile III. Sınıf ($p=,009<,05$), I. Sınıf ile IV. Sınıf ($p=,007<,05$) ve I. Sınıf ile diğer sınıflardaki ($p=,026<,05$) katılımcıların demokratik davranış durumlarında farklılık bulunmuştur. Bu farklılık II., III., IV. ve diğer sınıflarda ki öğrencilerin aleyhindedir. I. Sınıftaki ($X=4,13\pm,629$) öğrencilerin demokratik davranış düzeyinin, II. sınıf ($X=3,62\pm,525$), III. sınıf ($X=3,69\pm,803$), IV. Sınıf ($X=3,66\pm,776$) ve diğer sınıflarda ($X=3,75\pm,646$) olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. I. Sınıftaki öğrencilerin algı düzeyi, okulda diğer sınıflara göre daha az süre olmaları, vb. etkenlerin farklılığın nedeni olduğu düşünülmektedir.

Korelasyon Analizi Sonuçları

Liderlik özellikleri ve özgüveni incelemeye yönelik sorulardan oluşan değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Liderlik özelliklerinin alt boyutlarından otoriter davranış boyutu ile özgüven özelliklerinin alt boyutları dış özgüven ($p=,906> ,05$) ve iç özgüven ($p=,694> ,05$) arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda anlamlı farklılık bulunanlar Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken I	Değişken II	n	r	p
Demokratik Davranış	Dış Özgüven	184	,633	,000
Demokratik Davranış	İç Özgüven	184	,611	,000
Sosyal Destek	Dış Özgüven	184	,741	,000
Sosyal Destek	İç Özgüven	184	,745	,000
Pozitif Geri Bildirim	Dış Özgüven	184	,616	,000
Pozitif Geri Bildirim	İç Özgüven	184	,594	,000
Eğitim ve Öğretim	Dış Özgüven	184	,703	,000
Eğitim ve Öğretim	İç Özgüven	184	,728	,000

Demokratik davranış ile dış özgüven boyutu arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 63,3 pozitif yönde anlamlı ($p=,000< ,05$) orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Demokratik davranış boyutunun puanı arttıkça dış özgüven boyutunun da puanı artmaktadır. Demokratik davranış ile iç özgüven boyutu arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 61,1 pozitif yönde anlamlı ($p=,000< ,05$) orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Demokratik davranış boyutunun puanı arttıkça iç özgüven boyutunun da puanı artmaktadır.

Sosyal destek ile dış özgüven boyutu arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 74,1 pozitif yönde anlamlı ($p=,000< ,05$) yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Sosyal destek boyutunun puanı arttıkça dış özgüven boyutunun da puanı artmaktadır. Sosyal destek ile iç özgüven boyutu arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 74,5 pozitif yönde anlamlı ($p=,000< ,05$) yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Sosyal destek boyutunun puanı arttıkça dış özgüven boyutunun da puanı artmaktadır.

Pozitif geri bildirim ile dış özgüven boyutu arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 61,6 pozitif yönde anlamlı ($p=,000< ,05$) orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Pozitif geri bildirim boyutunun puanı arttıkça dış özgüven boyutunun da puanı artmaktadır. Pozitif geri bildirim ile iç özgüven boyutu arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 59,4 pozitif yönde anlamlı ($p=,000< ,05$) orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Pozitif geri bildirim boyutunun puanı arttıkça iç özgüven boyutunun da puanı artmaktadır.

Eğitim ve öğretim ile dış özgüven boyutu arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 70,3 pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Eğitim ve öğretim boyutunun puanı arttıkça dış özgüven boyutunun da puanı artmaktadır. Eğitim ve öğretim ile iç özgüven boyutu arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında % 72,8 pozitif yönde anlamlı ($p=,000<,05$) yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Eğitim ve öğretim boyutunun puanı arttıkça iç özgüven boyutunun da puanı artmaktadır.

Regresyon Analizi Sonuçları

Liderlik özelliklerinin özgüvene etkisini belirleyebilmek için basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Liderlik özellikleri ve özgüven özellikleri alt boyutları ayrı ayrı değişken olarak değerlendirilerek analize tabi tutulmuştur. Liderlik özelliklerinin alt boyutları bağımsız değişken olarak; özgüven özelliklerinin alt boyutları ise bağımlı değişken olarak değerlendirilmiştir.

Genel olarak liderlik özellikleri ile özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, $R=0,664$; $R^2=0,440$; $F=143,277$ ve $Sig.=,000$ olarak bulunmuştur. R^2 değeri ile özgüven özelliklerindeki değişimin % 44'lük kısmı liderlik özellikleri değişkenince açıklanmaktadır. Sig. Değeri ($p=,000<,05$) 0,05'ten daha düşük olduğu için F değeri, ilgili modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Regresyon analizine ait sonuçlar aşağıdaki Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Liderlik Özelliklerinin Özgüven Özelliklerine Etkisi

Değişkenler	Model Değişken.	St. Hata	Standart Coefficients (β)	t	Sig.
Sabit	1,090	,251		4,345	,000
Liderlik Özellikleri	,805	,067	,664	11,970	,000
R= 0,664	$R^2=0,440$	$F= 143,277$	$Sig.=,000$		

Tablo 5'de görüldüğü üzere liderlik özelliklerindeki 1 birimlik artış toplamda özgüvende ,664 birim artıracaktır. Liderlik özelliklerinin ($p=,000<,05$) sig. değeri 0,05'ten küçük olması nedeniyle t değeri de her düzeyde anlamlı bulunduğundan liderlik özelliklerinin katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuca göre özgüven özelliklerini arttırmak için liderlik özelliklerinin artırılması gerekmektedir.

Demokratik davranış ile iç özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, $R=0,611$; $R^2=0,374$; $F=108,516$ ve $Sig.=,000$ olarak bulunmuştur. R^2 değeri ile iç özgüvendeki değişimin % 37,4'lük kısmı demokratik davranış değişkenince açıklanmaktadır. Sig. Değeri ($p=,000<,05$) 0,05'ten daha düşük olduğu için F değeri, ilgili modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Regresyon analizine ait sonuçlar aşağıdaki Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Demokratik Davranışın İç Özgüvene Etkisi

Değişkenler	Model Değişken.	St. Hata	Standart Coefficients (β)	t	Sig.
Sabit	1,163	,252		4,609	,000
Demokratik Davranış	,638	,061	,611	10,417	,000
R= 0,611	R ² =0,374	F= 108,516	Sig.= ,000		

Tablo 6’da görüldüğü üzere demokratik davranıştaki 1 birimlik artış toplamda iç özgüveni ,611 birim artıracaktır. Demokratik davranışın ($p=,000<,05$) sig. değeri 0,05’ten küçük olması nedeniyle t değeri de her düzeyde anlamlı bulunduğundan demokratik davranışın katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuca göre iç özgüveni arttırmak için demokratik davranışın artırılması gerekmektedir.

Demokratik davranış ile dış özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, $R= 0,633$; $R^2=0,401$; $F=121,832$ ve $Sig.=,000$ olarak bulunmuştur. R^2 değeri ile dış özgüvendeki değişimin % 37,4’lük kısmı demokratik davranış değişkenince açıklanmaktadır. Sig. Değeri ($p=,000<,05$) 00,05’ten daha düşük olduğu için F değeri, ilgili modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Regresyon analizine ait sonuçlar aşağıdaki Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Demokratik Davranışın Dış Özgüvene Etkisi

Değişkenler	Model Değişken.	St. Hata	Standart Coefficients (β)	t	Sig.
Sabit	1,134	,241		4,707	,000
Demokratik Davranış	,647	,059	,633	11,038	,000
R= 0,633	R ² =0,401	F= 121,832	Sig.= ,000		

Tablo 7’de görüldüğü üzere demokratik davranıştaki 1 birimlik artış toplamda dış özgüveni ,633 birim artıracaktır. Demokratik davranışın ($p=,000<,05$) sig. değeri 0,05’ten küçük olması nedeniyle t değeri de her düzeyde anlamlı bulunduğundan demokratik davranışın katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuca göre dış özgüveni arttırmak için demokratik davranışın artırılması gerekmektedir.

Eğitim ve öğretim ile iç özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, $R= 0,728$; $R^2=0,530$; $F=205,171$ ve $Sig.=,000$ olarak bulunmuştur. R^2 değeri ile iç özgüvendeki değişimin % 53’lük kısmı eğitim ve öğretim değişkenince açıklanmaktadır. Sig. Değeri ($p=,000<,05$) 0,05’ten daha düşük olduğu için F değeri, ilgili modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Regresyon analizine ait sonuçlar aşağıdaki Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Eğitim ve Öğretimin İç Özgüvene Etkisi

Değişkenler	Model Değişken.	St. Hata	Standart Coefficients (β)	t	Sig.
Sabit	1,082	,211		5,127	,000
Eğitim ve Öğretim	,753	,053	,728	14,324	,000
R= 0,728	R ² =0,530	F= 205,171	Sig.= ,000		

Tablo 8’de görüldüğü üzere eğitim ve öğretimdeki 1 birimlik artış toplamda iç özgüveni ,728 birim artıracaktır. Eğitim ve öğretimin ($p=,000<,05$) sig. değeri 0,05’ten küçük olması nedeniyle t değeri de her düzeyde anlamlı bulunduğundan eğitim ve öğretimin katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuca göre iç özgüveni arttırmak için eğitim ve öğretimin artırılması gerekmektedir.

Eğitim ve öğretim ile dış özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, R= 0,703; R²=0,494; F=177,758 ve Sig.=,000 olarak bulunmuştur. R² değeri ile dış özgüvendeki değişimin % 49,4’lük kısmı eğitim ve öğretim değişkenince açıklanmaktadır. Sig. Değeri ($p=,000<,05$) 0,05’ten daha düşük olduğu için F değeri, ilgili modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Regresyon analizine ait sonuçlar aşağıdaki Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Eğitim ve Öğretimin Dış Özgüvene Etkisi

Değişkenler	Model Değişken.	St. Hata	Standart Coefficients (β)	t	Sig.
Sabit	1,111	,224		4,963	,000
Demokratik Davranış	,743	,056	,703	13,333	,000
R= 0,703	R ² =0,494	F= 177,758	Sig.= ,000		

Tablo 9’da görüldüğü üzere demokratik davranıştaki 1 birimlik artış toplamda dış özgüveni ,703 birim artıracaktır. Eğitim ve öğretimin ($p=,000<,05$) sig. değeri 0,05’ten küçük olması nedeniyle t değeri de her düzeyde anlamlı bulunduğundan eğitim ve öğretimin katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuca göre dış özgüveni arttırmak için eğitim ve öğretimin artırılması gerekmektedir.

Otoriter davranış ile iç özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, R= 0,029; R²=0,001; F=,155 ve Sig.=,694 olarak bulunmuştur. R² değeri ile iç özgüvendeki değişimin % ,01’lik kısmı otoriter davranış değişkenince açıklanmaktadır. Sig. Değeri ($p=,694>,05$) 0,05’ten büyük olduğu için F değeri, modelin anlamlı olmadığını göstermektedir.

Otoriter davranış ile dış özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, R= 0,009; R²=0,000; F=,014 ve Sig.=,906 olarak bulunmuştur. R² değeri ile dış özgüvendeki değişimin otoriter davranış değişkenince açıklanmaktadır. Sig. Değeri ($p=,906>,05$) 0,05’ten büyük olduğu için F değeri, modelin anlamlı olmadığını göstermektedir.

Sosyal destek ile iç özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, $R= 0,745$; $R^2=0,556$; $F=227,475$ ve $Sig.=,000$ olarak bulunmuştur. R^2 değeri ile iç özgüvendeki değişimin % 55,6'lık kısmı sosyal destek değişkenince açıklanmaktadır. Sig. Değeri ($p=,000<,05$) 0,05'ten daha düşük olduğu için F değeri, ilgili modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Regresyon analizine ait sonuçlar aşağıdaki Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Sosyal Desteğin İç Özgüvene Etkisi

Değişkenler	Model Değişken.	St. Hata	Standart Coefficients (β)	t	Sig.
Sabit	,968	,208		4,656	,000
Sosyal Destek	,793	,053	,745	15,082	,000
R= 0,745	$R^2=0,556$	F= 227,475	Sig.= ,000		

Tablo 10'da görüldüğü üzere sosyal destekteki 1 birimlik artış toplamda iç özgüveni ,745 birim artıracaktır. Sosyal desteğin ($p=,000<,05$) sig. değeri 0,05'ten küçük olması nedeniyle t değeri de her düzeyde anlamlı bulunduğundan sosyal desteğin katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuca göre iç özgüveni arttırmak için sosyal desteğin artırılması gerekmektedir.

Sosyal destek ile dış özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, $R= 0,741$; $R^2=0,549$; $F=221,348$ ve $Sig.=,000$ olarak bulunmuştur. R^2 değeri ile dış özgüvendeki değişimin % 54,9'luk kısmı sosyal destek değişkenince açıklanmaktadır. Sig. Değeri ($p=,000<,05$) 0,05'ten daha düşük olduğu için F değeri, ilgili modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Regresyon analizine ait sonuçlar aşağıdaki Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Sosyal Desteğin Dış Özgüvene Etkisi

Değişkenler	Model Değişken.	St. Hata	Standart Coefficients (β)	t	Sig.
Sabit	,909	,214		4,243	,000
Sosyal Destek	,805	,054	,741	14,878	,000
R= 0,741	$R^2 =0,549$	F= 221,348	Sig.= ,000		

Tablo 11'de görüldüğü üzere sosyal destekteki 1 birimlik artış toplamda dış özgüveni ,741 birim artıracaktır. Sosyal desteğin ($p=,000<,05$) sig. değeri 0,05'ten küçük olması nedeniyle t değeri de her düzeyde anlamlı bulunduğundan sosyal desteğin katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuca göre dış özgüveni arttırmak için sosyal desteğin artırılması gerekmektedir.

Pozitif geri bildirim ile iç özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, $R=0,594$; $R^2=0,353$; $F=99,264$ ve $Sig.=,000$ olarak bulunmuştur. R^2 değeri ile iç özgüvendeki değişimin % 35,3'lük kısmı pozitif geri bildirim tarafından açıklanmaktadır. Sig. Değeri ($p=,000<,05$)

0,05'ten daha düşük olduğu için F değeri, ilgili modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Regresyon analizine ait sonuçlar aşağıdaki Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Pozitif Geri Bildirimin İç Özgüvene Etkisi

Değişkenler	Model Değişken.	St. Hata	Standart Coefficients (β)	t	Sig.
Sabit	1,822	,229		7,969	,000
Pozitif Geri Bildirim	,599	,060	,594	9,963	,000
R= 0,594	R ² =0,353	F= 99,264	Sig.= ,000		

Tablo 12'de görüldüğü üzere pozitif geri bildirimdeki 1 birimlik artış toplamda iç özgüveni ,594 birim artıracaktır. Pozitif geri bildirim (p=,000<,05) sig. değeri 0,05'ten küçük olması nedeniyle t değeri de her düzeyde anlamlı bulunduğu için pozitif geri bildirim katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuca göre iç özgüveni arttırmak için pozitif geri bildirim artırılması gerekmektedir.

Pozitif geri bildirim ile dış özgüven arasındaki ilişkiye bakıldığında, R= 0,616; R²=0,379; F=111,086 ve Sig.=,000 olarak bulunmuştur. R² değeri ile dış özgüvendeki değişimin % 37,9'luk kısmı pozitif geri bildirim değişkenince açıklanmaktadır. Sig. Değeri (p=,000<,05) 0,05'ten daha düşük olduğu için F değeri, ilgili modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Regresyon analizine ait sonuçlar aşağıdaki Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13. Pozitif Geri Bildirimin Dış Özgüvene Etkisi

Değişkenler	Model Değişken.	St. Hata	Standart Coefficients (β)	t	Sig.
Sabit	1,679	,229		7,334	,000
Pozitif Geri Bildirim	,635	,060	,616	10,540	,000
R= 0,616	R ² =0,379	F= 111,086	Sig.= ,000		

Tablo 13'de görüldüğü üzere pozitif geri bildirimdeki 1 birimlik artış toplamda dış özgüveni ,616 birim artıracaktır. Pozitif geri bildirim (p=,000<,05) sig. değeri 0,05'ten küçük olması nedeniyle t değeri de her düzeyde anlamlı bulunduğu için pozitif geri bildirim katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuca göre dış özgüveni arttırmak için pozitif geri bildirim artırılması gerekmektedir.

5. Sonuç ve Tartışma

Spor, günümüzde sözcük anlamının çok daha ötesinde anlamlar taşıyan bir toplumsal olgu durumunu almıştır. Gerek bireysel, gerekse takım sporlarında tek bir amaç öne çıkmıştır: Kazanmak, ne pahasına olursa olsun kazanmak. Bu amaç salt sporcular açısından değil; toplumlar, sponsorlar ve devletler açısından korunmuştur. Çünkü spor, reklâm, pro-

paganda, güç gösterme, prestij ve para kazanma aracı olduğu için büyük bir endüstridir (Doğan, 2005). Bu endüstride kazanma amacının gerçekleştirilmesinde sporcular, antrenörler ve yöneticiler önemli bir yere sahiptir. Geleceğin spor yöneticilerinin yetiştirildiği spor yönetimi bölümü öğrencilerinin liderlik özelliklerinin özgüvenlerini nasıl etkilediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Değişkenlerin karşılaştırılabilmesi için parametrik testlerden ANOVA ve t testi uygulanmıştır. ANOVA testiyle belirlenen farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için LSD testi uygulanmıştır. Test sonuçlarında demografik etkenler ve ölçekte yer alan değişkenler arasında anlamlı farklılık tespit edilenlere araştırmada yer verilmiştir.

T testi sonucunda örneklem grubunun cinsiyet ve medeni durumlarıyla liderlik özellikleri ile özgüven değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin cinsiyet ve medeni durumları liderlik özellikleri ve özgüven düzeylerine etki etmemektedir. Okyay (2012) yapmış olduğu çalışmada cinsiyet ile özgüven arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Kurtuldu (2007) yapmış olduğu çalışmada bay ve bayan yöneticilerin liderlik ve özgüven özelliklerinde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Misasi ve arkadaşları (2016) çalışmamızdan farklı olarak liderlik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır.

ANOVA testi sonucunda örneklem grubunun yaş durumlarıyla liderlik özellikleri ve özgüven özellikleri değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin yaş durumları liderlik özellikleri ve özgüven düzeylerine etki etmemektedir. Koçak (2011) çalışmamızdan farklı olarak liderlik özelliklerinin yaş ve cinsiyete göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Mousavi ve Meshkini (2011) yapmış oldukları çalışmada antrenörlerin yaşı ve liderlik stilleri arasında olumsuz bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. ANOVA testi sonucunda sınıf durumu ile demokratik davranış değişkeni arasında bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Farklılığın birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin demokratik davranış düzeylerinin diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. I. sınıf öğrencilerinin demokratik davranış düzeyinin yüksek olmasının okuldaki ilk yılları olması, okul ortamına yeni adapte olmuş olmaları, vb. etkenler olduğu düşünülmektedir. Bilgin (2011) çalışmamızdan farklı olarak yaş ve sınıf düzeyi olarak meydana gelen büyümenin toplumsal ve psikolojik açıdan dışsal uyaranların da katkısıyla özgüven düzeyini arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Zardosthian ve arkadaşları (2012) yapmış oldukları çalışmada eğitim durumu ile otokratik ve demokratik davranış arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Liderlik özelliklerinin özgüven üzerinde pozitif anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. Liderlik özellikleri düzeyinde meydana gelen değişimler özgüven düzeyinin de artmasına neden olmaktadır. Demokratik davranış, sosyal destek, eğitim ve öğretim, pozitif geri bildirim değişkenlerinin iç özgüven ve dış özgüven üzerinde pozitif anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. Spor yöneticiliği öğrencilerinde demokratik davra-

nış, sosyal destek, eğitim ve öğretim ile pozitif geri bildirim düzeylerini artırmak için yapılacak çalışmalar iç özgüven ve dış özgüven düzeylerini olumlu yönde etkileyecektir. Tucker ve arkadaşları (2017) yapmış olduğu çalışmada sosyal destek, demokratik ve otokratik davranış tarzlarına daha fazla önem verildiği sonucuna ulaşmıştır.

Liderlik özelliklerinin alt boyutları demokratik davranış, sosyal destek pozitif geri bildirim ve eğitim ve öğretim ile dış özgüven ve iç özgüven değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Spor yöneticiliği öğrencilerinde demokratik davranış, sosyal destek, eğitim ve öğretim ile pozitif geri bildirim düzeylerinin artırılması dış özgüven ve iç özgüven düzeylerini de artıracaktır. Kurtuldu (2007) yapmış olduğu çalışmada liderlik ve özgüven özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sporcularda liderlik olgusu sporcunun kendini özgüvenli bir şekilde ortaya koyması ve performansını olumlu yönde artırması açısından oldukça önemlidir. Bireyin kendi duygu ve düşüncelerini yönetebilmesi, davranışlarına olumlu aktarabilmesi başarı elde etmesini sağlar. Liderlik özelliği taşıyan ve bu yanını geliştirebilen bireyler özgüveni yüksek olup bu durumu etrafına yansıtır ve bu yansımayla etkileşim halinde olarak ortak hedefe yönelebilirler. Bireylerin performanslarını en iyi şekilde gösterebilmeleri ve başarının sağlanması için iyi bir lidere ihtiyaç duyulmaktadır.

Spor yöneticiliği bölümü ile sporun her kademesinde görev yapabilecek yöneticilerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca bu bölümden mezun olan öğrencilerin teknik, kavramsal ve beşerî özelliklerinin geliştirilmesi hedefler arasında yer almaktadır. Spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin liderlik özellikleri ve özgüven düzeyleri geliştirilmeli ve bu yönde çalışmalar yapılmalıdır. Spor yöneticiliği öğrencilerinin liderlik özelliklerine ve özgüven düzeylerine olumsuz etki eden değişkenler belirlenerek, bu değişkenlerle ilgili çözümler üretilmelidir.

Spor yöneticiliği öğrencilerinin liderlik özelliklerini geliştirici unsurlara daha fazla önem verilerek liderlik özellikleri düzeyleri artırılmalıdır. Ayrıca özgüven eksikliğinin nedenleri belirlenerek bu nednelerin ortadan kaldırılabilmesi için yeni çalışmalar yapılmalıdır. Yapılacak çalışmalarda liderlik özelliklerinin, özyeterlik, kültürel ve duygusal zekâ bağlamında ne gibi biçimler aldığı araştırılabilir.

Kaynakça

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu S. ve Yıldırım, E. (2012) *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (7.b), Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arkonacı S. (1993) *Grup ilişkileri*, İstanbul: Alfa Yayınevi.
- Bass, B.M. (1990). From transactional to transformational leadership: Learning to share the vision. *Organizational Dynamics*. 181(3), 19-31.
- Bilgin, O. (2011), *Ergenlerde özgüven düzeyinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Buluç, B. (2009). Sınıf öğretmenlerinin algılarına göre okul müdürlerinin liderlik stilleri ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişki, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 57(15), 5-34.

- Celep, C. (1996). Okullarda iş birliği karar verme ve yöneticilerin rolü, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (8), 49-58.
- Cengiz, R., Aytan, G.K. ve Abakay, U. (2012). Taekwondo sporcularının algıladığı liderlik özellikleri ile öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(7), 68-78.
- Chelladurai, P. and Saleh, S.D. (1980) Dimensions of leader behavior in sports: development of a leadership scale. *Journal of Sport Psychology*, 2, 34-45.
- Dehnavi, A., Ismaili, M. R. ve Poursoltani, H. (2013). Perceptions of coaching behavior and quality of work life in athletes competing in Iran track and field league 2012-13, *European Journal of Experimental Biology*, 3(2), 6-12.
- Doğan, O. (2005). *Spor psikolojisi*, Adana: Nobel Kitabevi.
- Gökna, Ö. (2014). *Özgüven kazanmak*, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Heydarinejad, S. ve Adman, O. (2010). Relationship between coaching leadership styles and team cohesion in football teams of the iranian university league, *Studies In Physical Culture And Tourism*, 17(4), 367-372.
- Harman, G., ve Çelikler, D. (2012). Eğitimde hazır bulunuşluğun önemi üzerine bir derleme çalışması, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 147-156.
- Lee, H.S. ve Yom Y.H. (2015) Role of self-leadership and social support in the relationship between job embeddedness and job performance among general hospital nurses, *J Korean Acad Nurs Administration*, 21(4), 375-385.
- Karaküçük, S. (1997), *Rekreasyon boş zamanları değerlendirme*, (2.b), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kayış, A. (2010). Güvenilirlik analizi. Ş. Kalaycı (Ed.) *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. (5.b), (ss.404-419). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kelsey, R. (2014). *Biraz daha güven alır mıydınız?* (Çev: Feride Ceyda Erdemli), İstanbul: Kahve Yayınları.
- Koçak, R. D. (2011). *Yöneticilerin liderlik özelliklerinin çalışanların motivasyonu ve performansı üzerindeki etkileri: kamu ve özel hastanelerinde bir uygulama*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kurtuldu, P. S. (2007). *İlköğretim okulu yöneticilerinin özgüven düzeyleri ile liderlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Lindenfield, G. (2011). *Kendine güvenen çocuklar yetiştirmek*, İstanbul: Yakamoz Yayınları.
- Kahalaj, G., Khabiri, M. ve Sajjadi, N. (2011). The relationship between coaches leadership styles & player satisfaction in women skate championship, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, (15), 3596-3601.
- Makuch, M.W., Bedynska, S. ve Zreda, D.Z. (2015). Authentic leadership, social support and their role in workplace bullying and its mental health consequences, *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics* 21(2), 128-140.

- Misasi, S.P., Mory, G. ve Kwasnowski, L. (2016). Leadership: coaches and athletes, *The Sports Journal*, (18), 320-335.
- Mousavi, S.H. ve Meshkini, A. (2011). The relationship between coaches` leadership styles with the athletes` sex and age, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 1(3), 337-341.
- Moen, F., Hoigaard, R. ve Peters, D.M. (2014). Performance progress and leadership behavior, *International Journal of Coaching Science*, 8(1), 67-79.
- Okyay, B. (2012), *Yönetici ve çalışanların özgüven düzeyleri ve kişisel gelişim inisiyatif alma becerilerinin karşılaştırılması*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Pervin, L. A., John, O. P., (2001), *Personality, theory and research*, (8.b), USA: Edition, John Wiley & Sons, Inc.
- Şişman, M. (2004). *Öğretim liderliği*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Tengilimoğlu, D. (2005). Kamu ve özel sektör örgütlerinde liderlik davranışı özelliklerinin belirlenmesine yönelik bir alan çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 1-16.
- Toklu, O. (2010). *Tenis antrenörlerinde liderlik özellikleri ve öz yeterlilik arasındaki ilişkinin belirlenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Tucker R., Black, w. J. (2017), Social support and democratic behavior styles of leadership preferred by female athletes in middle school athletic programs, *The Sport Journal*, (19), 18-30.
- Türk Dil Kurumu (2017). 07.01.2017 tarihinde http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.596e946dda3299.48612799 adresinden erişildi.
- Yalçın, H.B. (2013), Perceived leadership behavior in sports: The interaction between individual differences and task characteristics, *Life Science Journal*, 10(2), 165-172.
- Yılmaz, K. (2007). İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin değerlere göre yönetim ile ilgili görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, (52), 639-664.
- Yurdakul, R. (2007). *Büyükçekmece ilçesi ortaöğretim kurumları yöneticilerinin liderlik özelliklerinin çalışanların motivasyonuna etkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Zardosthian, S., Hossini, R.N.S. ve Mohammadzade Y. (2012), The relationship between leadership styles of coaches with etamile lanotiavtiom of iranian elite male volleyball players, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 2(1), 91-95.